

УДК 330 Доц. Г.А. Лех, канд. екон. наук; студ. І.В. Ангелко – НЛТУ України

КРОКИ НАЗУСТРІЧ?

Наведено основні причини та приклади тінізації сучасної економіки України, подано перелік програм, розроблених урядом, на основі яких рівень тінізації повинен знизитись та описано перші етапи впровадження їх у дію.

Doc. G.A. Leh; stud. I.V. Angelko – NUFWT of Ukraine

Steps to meet?

Principal reasons and examples of shadowing of modern economy of Ukraine, given list of the programs developed by a government, on the basis of which the level of shadowing must go down and the first stages of introduction them in action, are resulted. Exposed directions of activity of high officials and their role in the field of economics.

Проблема детінізації в економічній сфері для України не нова. Від її розв'язання залежить зміцнення національної безпеки держави, підвищення добробуту населення, забезпечення сталого економічного розвитку.

Новий уряд розробив ряд програм, на основі яких рівень тінізації повинен знизитися; підприємства вийти з "тіні" (оскільки їм вигідніше буде працювати на легальну економіку); повернути до державної власності раніше приватизовані підприємства і провести нові чесні конкурси щодо їх приватизації; створити нові робочі місця, внаслідок чого працевдатне, але на той час безробітне населення отримає постійно оплачувану роботу; створити умови для виробництва якісної, екологічно чистої та конкурентоспроможної продукції, що у свою чергу дасть змогу вивести товар на світовий ринок; посилити контроль за реалізацією ліцензованої продукції в тому числі лікєро-горілчаних та тютюнових виробів (як відомо, більше третини алкогольних напоїв не відповідає вимогам щодо якості та безпеки цієї продукції, в тіньовому обігу перебуває 25-30 % ринку алкоголю).

Але чи всі ці програми дадуть змогу досягти бажаних результатів? Чи всі сфери економічної діяльності вийдуть із тіні, що забезпечить добробут кожного пересічного українця? Скільки Україні потрібно буде часу щоб рівень тінізації досягнув рівня, який не має істотного впливу на соціально-економічні процеси у суспільстві (5-12 % ВВП [1, с. 80])? Чи це робота тільки уряду?

Згідно з даними, у першому півріччі 2005 р. номінальний ВВП в Україні становив 173,5 млрд. грн., минулого був – 143,7 млрд. грн. (в той час обсяг реального ВВП не змінився). Надходження до зведеного бюджету країни зросли у півтора рази і тепер становлять 57,7 млрд. грн.

Загалом, підсумки уряду за перше півріччя 2005 р. такі: реальна заробітна плата збільшилась на 17 %, середній розмір пенсії – на 20,8 %, доходи населення – на 26 %. Обсяг прибутків промислового виробництва зріс на 5 %, обіг роздрібної торгівлі – 19,8 %, а прибутки підприємств – на 40 %. Створено 489500 робочих місць [2, с. 2]. Загальновідомо, що металургійна галузь становить третину промислового виробництва нашої держави та 40 % її прибутків. Одним із найбільших вітчизняних металургійних гігантів на сьогодні ВАТ "Дніпровський металургійний комбінат ім. Ф. Дзержинського". Він щороку дає нашій країні 9 % чавуну, 8 % – сталі, 13 % – міндобрив, 6 % – це-

менту [3, с. 1]. В інтересах уряду забезпечити ефективне функціонування цього та інших металургійних заводів. Проте крім високих прибутків, отриманих від реалізації видобутого металу, необхідно пам'ятати про проблеми води, екології у тих містах, де розташовані та здійснюють свою діяльність це та інші підприємства.

Хоча в цілому макроекономічні показники є високими, треба звернути увагу на такі проблеми як ревальвація гривні, що охопила експорт, паливно-енергетична криза і зростання цін на продовольство, які "вдарили" по кишені кожного українця.

Якщо доходи населення зросли на чверть, то ціни на продовольчі товари більш, ніж на 65 %, що підштовхує населення до нелегального отримання доходів (крадіжок, спекуляцій, тіньової зайнятості). Вони отримують офіційно зареєстровану заробітну плату плюс "кишенькові" (зарплата у конверті), що є джерелом тінізації доходів, а саме підприємство, на якому особа реалізовує свою розумову чи фізичну працю, ухиляється від сплати податків та соціальних зборів.

Однак, що стосується держслужбовців, то розмір їх заробітної плати становить не менше 1000 дол. США. Про це свідчить те, що 30 червня 2005 р. уряд України прийняв низку постанов про підвищення розміру зарплат керівників органів влади, прив'язавши його до розміру зарплати Прем'єр-міністра (16898 гривень) й мінімальної заробітної плати.

Проте ці підвищення торкнулися лише чиновників вищого рангу, тоді як рядові держслужбовці цього не відчули. Так, за даними агентства "ЛігаБізнесІнформ", сьогодні заробітна плата голови облдержадміністрації становить 12733 гривень, його заступник одержує 9830 гривень, керівник апарату області – 1480 гривень, а головний фахівець – лише 607 гривень.

Зрозуміло, що за таких умов не варто розраховувати, що держчиновники сумлінно виконуватимуть роботу, не думаючи про те, на кому б заробити ще пару сотень гривень, щоб "дотягнути" до наступної зарплати. А відтак знизити рівень корупції на нижчих щаблях влади буде так само складно, як і на митниці чи у податковій.

Можливо, набуває сенсу вислів: "Ситий голодного не розуміє"? Оскільки окремий працівник отримує мізер порівняно з керівником, і саме цей мізер не є достатнім для виживання.

Ще однією причиною поширення тінізації серед чиновників є беззаконня та дружні стосунки "верхівки". Прикладом може стати випадок з прокурором Дніпропетровської області, який звернувся до керівництва ТОВ "Перспектива Інвестмент" з наполегливим проханням надати йому квартиру в елітному висотному будинку "Башта" неподалік Дніпра. Керівництво будівельної компанії відхилило прохання, оскільки, квадратний метр житла у "Башті" коштує 1200 дол. США. Однак прокурор не склав руки, а вдався до "кращих" заходів – звернувся до міського голови, який миттєво зреагував на візит офіційним листом до ТОВ "Перспектива Інвестмент": "Надати квартиру загальною площею 160 м² в будинку "Башта"... прокурору Дніпропетровської області..."

Яка тут корупція? Які тут бюрократичні перепони? Коли прокурор просить, то мер простягає свою руку. А рука, як відомо, гріє руку. Такий керівник "допоможе" новій владі побороти беззаконня.

Уряд повинен провести ретельнішу "чистку" серед чиновників з метою зміцнення економічної безпеки країни, тим самим зменшити вплив тіньової політики (сукупність заходів щодо лобювання корисливих інтересів кланово-олігархічної еліти тіньового бізнесу у сфері управління державою), звертати увагу на всі процеси, що відбуваються в усіх регіонах.

Так, уваги заслуговує ситуація, яка склалася навколо Калуського нафтохімічного комплексу у зв'язку з виведенням з-під контролю держави виробничих активів ВАТ "Оріана". Нещодавно їх передали до складу ТОВ "Карпатнафтохім". Відомо, що ЗАТ "ЛУКОР" було створено на базі нафтохімічного комплексу ВАТ "Оріана" у 2000 р. Залучивши інвестора, держава намагалася розв'язати проблему – повернула Баварському іпотечному об'єднаному банку кредитів ВАТ "Оріана", з яких 212,5 млн. були гарантовані урядом України.

Кабінет Міністрів чітко визначив, що до статутного фонду нового товариства можна вносити лише технологічне обладнання, сировину і матеріали в обсягах, що забезпечують його прибуткову роботу, та кошти в грошовій формі на модернізацію нафтохімічного комплексу. Натомість іноземний співзасновник нового господарського товариства ТзОВ "Лукойл-Нафтохім" (м. Київ), що контролюється групою "Лукойл" (РФ, Москва), зробив внесок у вигляді 10,7 % акцій ЗАТ "Лукойл-Нафтохім" (РФ, м. Когалім) кількістю 107 штук, які були оцінені у 562 млн. грн. За певною інформацією, зазначені акції з моменту створення ЗАТ "Лукойл-Нафтохім" ніде не котуються і на території України, згідно з чинним законодавством, не зареєстровані в обігу.

Отримавши замість коштів на 562 млн. грн. неліквідних паперів, підприємство так і не змогло здійснити належного технічного переозброєння і стати прибутковим, щоб виконати умови, заради яких його було створено. Крім того, із загальної суми кредиту, взятого під гарантії уряду, за рахунок ЗАТ "ЛУКОР" протягом чотирьох з половиною років нічого не погашено.

Тому, що держава втратила контроль над ЗАТ "ЛУКОР", зокрема і над діями правління, сприяло рішення урядового комітету промислової політики, паливно-енергетичного комплексу, екології та надзвичайних ситуацій від 22.11.2001 р. З ним була погоджена пропозиція щодо продажу іноземному суб'єкту господарювання 2,07 % акцій з метою покриття боргів ВАТ "Оріана". Внаслідок цього частка держави, що залишилась (47,98), не дає змоги державі впливати на створення керівних органів ЗАТ "ЛУКОР".

Наприкінці минулого року була створена нова компанія – ТОВ "Карпатнафтохім", куди передано основні виробничі фонди ЗАТ "ЛУКОР" з переробки сировини. Таким чином, транснаціональна компанія прагне цілковито ухилитися від відповідальності за невиконання взятих зобов'язань. Все це вказує на зацікавленість окремих посадових осіб в отриманні нових прибутків незаконним шляхом.

Керівництво країни працює над розробкою програми, щодо відчуження майна ЗАТ "ЛУКОР" до складу ТОВ "Карпатнафтохім".

У загальному, уряду, з метою зниження рівня тінізації і досягнення його допустимої норми, необхідно пришвидшити кроки назустріч подоланню цих та інших проблем, які склалися в Україні і зробити їх ритмічно-постійними; розробити дієві програми боротьби з корупцією в органах влади та запровадити їх у дію; знизити рівень соціальної нерівності серед населення; усунути диспропорції в оплаті праці керівників, службовців і робітників; підвищити вплив соціальної сфери – охорони здоров'я, освіти... Не виключено, що для цього буде потрібно багато часу і зусиль, але подолання проблем тінізації дасть змогу вивести економіку України на світовий рівень і зайняти відведене їй місце.

Література

1. Шелудько Н.М. Проблеми тіньової економіки в Україні// Фінанси України. – 2002, № 9-С. 80-86.
2. Хугірний Тарас. Територія успіху?// Народне слово. – 29(248) 27 липня – 3 серпня 2005 р., С. 2.
3. Литвин Володимир. Час припинити шукати ворогів – без цього не зможемо знайти взаєморозуміння в Україні// Народна громадсько-політична газета. – 23 липня 2005, № 02 (002), С. 1-2.

УДК 658.331.101.38 (477)

Аспірі. І.Я. Лико – ДФА¹

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ВДОСКОНАЛЕННІ ЯКОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Проаналізовано різноманітність підходів до керування якістю на підприємствах провідних країн світу. Досліджено вплив якості продукції та якості праці на ефективність роботи підприємства. Запропоновано системний підхід до вдосконалення якості праці на підприємстві.

Doctorate I.Ya. Lyko – State Finance Academy

Quality control improvement in organization using systematic approach

Review of the main quality control strategies of the world spread organizations. Influence of product and work quality on the organization's economical and financial performans. Systematic method of organization's quality control has been presented.

На сучасному етапі в Україні відбувається процес переорієнтації системи виробництва на новий, якісно вищий, рівень світових стандартів. Цей процес передбачає зміни у самому відношенні працівників до праці та її якісного виконання. Що, своєю чергою, є основою до виходу підприємства на ринок з якісною, конкурентоспроможною продукцією.

В економічній літературі загальноновживаними є декілька понять якості продукції: якість продукції – це сукупність якостей виробу, які зумовлюють його здатність задовольняти певні потреби [1, ст. 10]; якість продукції – це сукупність якостей, які обумовлюють ступінь задоволення певних потреб у вигляді економічного результату у споживача з урахуванням суспільно-необхідних затрат [2]; якість продукції – це сукупність якостей та міра корисності

¹ Державна фінансова академія